Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: zamankbr.ru

ЗАМАН

Бараз кюн, 1 февраль, 2017 жыл №17 (20188)

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Приёмгъа алыу

Бир-бир тилекле олсагъат тамамланнгандыла, башхалагъа кёре да тийишли буйрукъла этилгенди

Тюнене КъМР-ни Башчысы Юрий Коков Правительствону юйюнде бир къаум адамны приёмгъа алып, аланы тилеклерине бла тарыгъыуларына тынгылагъанды. Ала уа жашау журтла-коммунал мюлкню предприятияларыны ишлери, экология, гитче эмда орталыкъ бизнесге тутхучлулукъ этиу, къыяулу жаш адамлагъа кеслерине иш мажарыргъа болушуу бла байламлы эдиле. Бир-бир жумуша алайда окъуна тамамланнгандыла, къошакъ халда тинтирге керек болгъанлагъа кёре уа тийишли министерстволаргъа бла ведомстволагъа буйрукъла берилгенди эмда аланы толтуруну болжаллары да белгиленнгенди.

2017 жылны башындан бери республиканы оноучусу Къабарты-Малкъардан 29 адамны приёмгъа алгъанды.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Оноу

Къабарты-Малкъаргъа агропромышленность комплексни айнытыугъа 200 миллион сомдан артыкъ бёлюннгенди

Россей Федерацияны Правительствосуну Председатели Дмитрий Медведевни буйругъу бла Къабарты-Малкъаргъа 2017 жылда «Эл мюлкню айнытыуну эмда эл мюлк продукцияны, сырьёну бла аш-азыкъны рынокларын тап халгъа келтириуню» 2013-2020 жыллагъа жарашдырылгъан къырал программасына кёре федерал бюджетден 207 миллион сомдан аслам бёлюннгенди.

Ол ачха АПК-ны объектлерин къураугъа эмда жангыртыугъа, техника бла оборудование алыугъа къоратыргъа деп бериледи. Аны ючюн жаланда агропромышленность комплексде къоранчланы бир кесегин къайтарыугъа софинансирование этилири изленеди.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы www.government.ru-ну материалларына кёре.

Келишимни чеклеринде

Вольфрам-молибден магъаданны чыгъарыу бла кюреширгe эркинлик берген конкурс бардырыллыкъды

Тырныауузда вольфрам-молибден магъадан чыкъгъан жерни хайрланыргъа бериу жаны бла конкурсну бийыл экинчи кварталда бардырыргъа умут барды. Аны юсюнден СКФО-да жер тюбюнде байлыкъланы хайырланыу жаны бла Департаментни башчысыны орунбасары – бу ведомствону КъМР-де бёлюмюню таматасы Альберт Емкужев айтханды, деп билдиреди РИА Новости агентстводан.

Бёлюмню таматасы айтхныча, жер тюбюнде байлыкъланы хайырланыу жаны бла кыырал Агентство, республиканы Правительствосу эмда Роснедра этген келишимни чеклеринде ол тийреде болгъан вольфрам-молибден магъаданны ёлчеми жангыдан тергелгенди, аны чыгъарып башларыкъ жер да белгиленнгенди. Аны бла бирге саулай бу жерни техника-экономика жаны бла хайыры къаллай боллугъу тохташдырыла турады.

- Магъаданны ёлчемин эсге алып, бу тийрени хайырланып башларгъа эркинлик алыр ючюн эм азындан неллярь бир тёлерге керекли да тохташдырылгъанды. Алай бла ол 534,2 миллион сом болады, - деп къошханды Емкужев.

КъМР-ни Промышленность эм сатыу-алыу министерствосунда Тырныауузда тау-металлургия комплексни къурау проектни юсю бла СКФО-да бир ненча къошакъ производствола ачаргъа умут болгъанын билдиргенди. Алада магъаданны жарашдырыу эмда инструментле чыгъарыу бла кюреширикдиле. Бу башламчылыкъгъа РФ-ни профильли министерствосу, Кавказны ишлери жаны бла министерство, «Ростех» къырал корпорация эм «Вольфрам» компания да билеклик этерикдиле.

ОМАРЛАНЫ М.

Дагъыстан Республиканы Халкъ Жыйылыууну бла Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини араларында бирге ишлеуню юсюнден келишим этиуню юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти **бегим этеди**:

1. Дагъыстан Республиканы Халкъ Жыйылыууну бла Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини араларында бирге ишлеуню юсюнден келишим этерге ыразылыкъ берирге.

2.Бу Бегимни Дагъыстан Республиканы Халкъ Жыйылыууна, Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына эмда Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуна аланы андан хапарлы этер ючюн жиберирге.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели **Т.ЕГОРОВА**

Нальчик шахар, 2017 жыл 26 январь, №633-П-П

КЕНГЕШ

Тохташдырылгъан жорукъладан таймазча

Терк районну администрациясыны башчысы Муаед Дадов оператив комиссияны кенгешин бардыргъанды. Анда урунуу, иш хакъланы заманында тёлеу эмда бюджетде борчланы жабыуну юсюнден баргъанды сёз, деп билдиреди районну пресс-службасындан.

Жыйылыуда айтылгъанна кёре, озгъан жылда законсуз халда урунгъан 1047 адам ачыкъланнганды. Аладан 715 ишчи тийишли халда ишлерге келишимле этгендиле, 332 инсан а энчи предпринимательлеча налог органлагъа учётха тургъандыла.

Районну бюджетини юсюнден айтханда, январьда налогла бла сборла планнга кёре тёленедиле. Сау жылны ичинде уа битеу да 207,2 миллион сом жыяргъа умут барды. Ахчаны кёбюсю тёленнген налогла боллукъдула.

ЭЛ МЮЛК

Импортну алышындырыуну программасын толтуруугъа къошумчулукъ

Къыралда кёп тюрлю тюрлениуле бола барадыла,аладан бек магъаналыларындан бириимпортну кесибизни продукциябыз бла алышындырыуду. Регионла да болумну тюрлендирирге, ахшы башламчылыкълагъа къошулургъа итинедиле. Импортну алышындырыуну программасында белгиленнгенин эсге алып, эл мюлкню хар бёлюмюнде да ишни къуралыулу этерге итинедиле.

Бютюнда малчылыкъны айнытыугъа аслам эс бурулады. Республикада жууаплы ведомстволаны себеплиги бла, къырал болушлукъгъа да таяна, Къабарты-Малкъарда качестволу продукцияны жарашдырыргъа, кёрюмдюлени бийик этерге хазырланадыла.Жылны башындан бери бу бёлюмде урунгнанла, жылда бек магъаналы кезиуледен бири - мал къышлатыугъа киришгендиле. Къышда тёлю да алынады.

Чегем районда да бу кюнледе иш къыстауду. «Шэджэм» предприятияда малчылыкъны жаланда бир тюрлюсюн айнытыу бла чекленип къалмагъандыла. Эки жыл мындан алгъа жаланда сют алыу бла кюрешгендиле. Мюлк тамата Шауаланы Артур, салынгнан къыйынны, къоранчланы тергеп, эселлеп, эт малчылыкъгъа да эс бурургъа керегин тюзге санагъанды.

Бюгюнлюкге жетишимле бардыла. Республиканы жарашдырыучу предприятияларына аслам тууар эт жибергендиле бу мюлкден. Бусагъатда «Шэджэмде» бугъаланы саны жюзден артыкъды. Аланы багъып ауурлукъларын 270-280 килограммгъа жетдиргенлей сатадыла.

Жайда, кюз артында да иш къыстау бардырылгъанына хайырындан бюгюнлюкде мюлкде маллагъа керек аш да жетишимлиди, бир жарсыу да жокъду деп къууанадыла. Продукцияны да алыучула жаратадыла, сурам уллу болгъанын да белгилейдиле.

Къыралда импортну алышындырыуну программасында белгиленнген жумушла, акъырын болса да, толтурула барадыла. Республикагъа тышындан келтирилген этни алышындырыугъа бу мюлкде урунгнала да магъаналы къошумчулукъ этедиле.

Чегем шахарны тийресинде орналгъан «Агросоюз» малчылыкъ комплекс да жетишимли ишлегенлени тизмесинде болгъанын айтырчады.Ол бизде бек уллуладан, аны бла бирге уа шёндю заман излеген ызда иш бардыргъан мюлкледен бирине саналады. Мында бусагъатда эки мингге жууукъ тууар барды. Саууллукъ иннекле жети жюзге жууукъдула. Бу мюлк бир кюннге Нальчикдеги тийишли заводха жыйырма тонна сют жибереди. Ол а ишни бийик даражада бардырылгъаныны белгисиди. Хар иннек башындан суткагъа отуз килограмм сют алынады. Жылгъа уа бир иннекден тогъуз минг литр сауулады.

Мюлкню таматасы Кючменланы Аслан мал комплексни аш бла жалчытыуну баш магъаналы борчладан бирине санайды, аны себепли ол жумушха тынгылы къарайды. Къыщдан жарсыусуз чыгъа турадыла, жангы тёлюню алыугъа да аслам эс бёлюп, уллу жууаплылыкъ бла бардырадыла ол жумушну.

Предприятияны таматасы тохтаусуз жангы мадарла излерге керегин тюзге санагъанын айтады. Аны бла бирге уа Чегемде малчылыкъ бла кюрешгенле продукцияны качестволугъуна, сатып алгъанла да ыразы боллукъларына ишексиздиле.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

АКЦИЯ

Аппаларына письмола жазгъандыла

КъМКъУ-ну студентлери Ленинградны блокадасы кетерилген кюннге жораланнган «Хорламны письмосу» деген акциягъа къатышхандыла. Аны «КъМР-ни Жаш тёлю арасы» эм «Хорламны волонтёрлары» деген Битеуроссей жамаат къымылдауну республикада бёлюмю къурагъандыла.

Ол «2016-2020 жыллада Россей Федерацияны гражданларын патриотлукъ сезимде юйретиу» деген къырал программаны чеклеринде баргъанды. Акцияны магъанасы - Уллу Ата журт урушну ветерарларына аскерчи тенглерине, ахлуларына письмо жазаргъа, видео амалны болушлугъу бла хапар сурагъа амал тапдыруду.

Студентле кеслери да тарыхны теренине, озгъан заманнга, аппаларына письмола жазгъандыла. Быллай иш жаш тёлюге жигитлерибизни унутмазгъа себеплик этеди.

- Былтыр акциягъа къыралны регионларындан 27 минг адам къатышханды. Быйыл андан да кёп болуруна ышанабыз , - дейди «Хорламны волонтёрлары» организацияны республикада бёлюмюню координатору Карина Кумыкова.

Бизни корр.

Адабият тюбешиуле

Аны чыгъармачылыгъы фахмулу кесаматчыланы сакълайды

Тюнене «Вертикаль» адабият салонда КъМР-ни культурасыны сыйлы къуллукъчусу, республиканы Ленинчи комсомолуну, Адабият жаны бла къырал саугъасыны да лауреаты Бабаланы Хызырны жашы Ибрагим туугъанлы 80 жыл толгъанына аталып бардырылгъан музыка-литература композициягъа къараргъа поэтни чыгъармачылыгъын, адамлыкъ ышанларын да багъалагъанла жыйылгъан эдиле.

Беппайланы Муталип.

Аны Нальчик шахарны биринчи номерли гимназия школуну малкъар тилден бла адабиятдан сынамлы устазлары Диналаны Светлана Аминовна, Къонакъланы Люба Аскербиевна, къошакъ билим берируню педагогу Елена Николаевна Кольченко, ингилиз тилден окъутхан Эльмира Туземовна Умарова сабийле бла бирге хазырлагъандыла.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Проект

Жетишимге жол

КъМР-ни Жаш тёлю арасыны социал-право эм профилактика иш жаны бла бёлюмю «Моя история успеха» деген проектни башлайды. Аны чеклеринде культурада, илмуда, музыкада, спортда, кёп чурумлагъа тюбеп, алай жетишимли болгъан айтхылыкъ адамла бла тюбешиуле къуралырыкъдыла. Ол жаш адамла бла ушакъла бардырыргъа, соруула берирге, аланы сынамларына юйренирге ахшы онгду.

Аллай биринчи къонакъ республиканы спорт министри, Пекинде Олимпиада оюнланы грек-рим тутушуудан чемпиону Асланбек Хуштов боллукъды. Аны бла тюбешиу 1 февральда «Акрополь» ресторанда 14:00 сагъатда ётерикди. Соруула бла 8(960)-431-92-72 телефоннга сёлеширге жарарыкъды.

ХАБИБУЛЛАХЛАНЫ Зульфия.

Пенсия фонд

Социал тёлеуле 5,4 процентге кёбейирикдиле

РФ-ни Пенсия фондуну КъМР-де бёлюмюню пресс-службасындан билдиргенлерине кёре, страховой пенсияла бла бирге 1 февральдан башлап ай сайын берилиучю тёлеуле (ЕДВ) да 5,4 процентге ёсерикдиле. Ала Россейде эм кёп адамгъа берилген тёлеуледиле.

Бюгюнлюкде аны 15,6 миллион федерал льготник аладыла, ол санда сакъватла, ветеранла, радиацияны зараны жеттенле, Совет Союзну эм Россейни Жигитлери, Урунууну батырлары да. Аны ёлчемин тергегенде, 2016 жылда багъала къалай ёсгенлерине да къаралгъанды. Битеу керекли ачха фондну бюджетинде барды, ол 21,3 миллиард сомду. ЕДВ-ланы битеу тюрлюлерин тёлерге уа 450,9 миллиард къоратылгъанды.

ЕДВ-гъа кирген социальный жумушла (НСУ) да 5,4 процентге кёбейтилликдиле. Законнга кёре, ол ачха халда неда продуктла бла берилирге болады. Ахча бла ёлчеми бир айгъа 1048,97 сомду: дарманлагъа, медицина заталгъа, багъыу ашазыкъгъа – 807,94 сом, санаторкурорт багъыугъа путёвкалагъа – 124,99 сом, багъылгъан жерине барып къайтырча темир жол эм шахарла арасында жюрюген транспортха да – 116,4 сом.

Ёлген пенсиячыны асыраргъа берилген ахчагъа да къошулукъду. Ол 5562,25 сом боллукъду.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Билдирпу

КъМР-ни Парламентини депутатларыны эслерине

2017 жылда 3 февральда КъМР-ни Правительствосуну юйюнде КъМР-ни Парламентини кезиуюнден алгъа чакъырылгъан жыйылыуу боллукъду. Анда Къабарты-Малкъарны Башчысы КъМР-ни законла чыгъаргъан органнга Посланиясы бла сёлеширикди.

Жыйылыу **12 сагъатда** башланырыкъды.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

ЭСЕПЛЕ

Бузукъулукъла азайгъандыла, алай тынч кёллюлюкге сылтау жокъду

КъМР-ни прокуратурасыны коллегиясыны кенгертилген жыйылыууунда республиканы надзор органыны озгъан жылда ишини эсеплери чыгъарылгъандыла эмда быйыл законлукъну бла право низамны кючлеуню мадарлары белгиленгендиле.

Кенгешге РФ-ни Баш прокуроруну орунбасары Иван Сидорук, КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы Мухамед Кодзоков, прокуратураны аппаратыны оператив къауму, республиканы шахарларыны бла районларыны прокурорлары къатышхандыла, дец билдиргендиле бизге ведомствону пресс-службасындан.

Жабарты-Малкъарны прокурору Олег Жариковну докладына, башхаланы сёлешгенлерине тынгылагъандан сора, коллегия надзор иш законлукъну бла право низамны кючлеуге, жамааутны эмда республиканы инсанларыны эркинликлерин жалчытыугъа, праволарыны бузукълукъ этгенлеге болушмугъа бурулгъанын чертгенди.

Республиканы прокурорларыны надзор ишлеринде правогъа бузукълукъланы профилактикасына энчи магъана берилгенди. Тамамланнган мадарланы хайырындан криминал болумну тапландырыргъа кёлдан келгенди. Сёз ючюн, былтыр эсепге алыннган аманлыкъланы саны 11,3 процентге азайгъанды (2016 жылда -7671 иш, 2015 жылда уа – 8647). Аланы тинтиу 66,3 процентге ёсгенди, ол санда мурдарлыкъланы эм адамны ёлтюрюрге умут этиулени саны – 37,5 процентге. Право низамны сакълаучулагъа чабыуллукъла 61,1 процентге азайгъандыла.

Право низамны сакълаучу органла быллтыр республиканы бандит къауумланы жокъ этиу жаны бла уллу иш толтургъанлары да айтылгъанды. Властыны эм кюч структураланы келечилерине чабыуллукъланы аны хайырындан азайтыргъа кълдан келгенди.

Жылны ичинде уа законлагъа бузукълукъла этип сауутланнган къауумланы 53 келечиси бла алагъа болушхан 37 адам уголовный жууапха тартылгъандыла. Террористлеге ахча бергенлери бла байламлы 10 шарт ачыкъланнганды (битеу да бирге - 4 млн. 300 минг сом). Кёп санда сауутла, окъла, чачдырыучу затла сыйырылгъандыла.

Коррупцигъа къажау жумушланы челеринде законлагъа 3,2 минг бузукълукъ этилгени ачыкъланнганды. Прокурорланы надзор ишлери регионну праволу базасын игилендириуге, къырал къуллукъчуланы кесларини борчларын бузукъсуз толтурурларын жалчытыугъа бурулгъанды.

Прокурорла ишлерин законлагъа, республиканы социально-экономика болумуна кёре къурагъандыла. Жылны ичинде адамланы урунуу, жашау жюрюмлюклерин, медицина, билим бериу сферада законланы сакълау, предпринимательлени сейирлерин къоруулау, къырал эм муниципал ырысхыны хайырланнганда законлукъну жалчытыу жаны бла уллу иш толтурулгъанды.

Надзор тамамланнганда законлагъа 36 мингден аслам бузукълукъ этилгени тохташдырылгъанды. Аланы кетерир мурат бла 3,9 минг эсгертиу къабыл кёрюлгенди, 5 мингден аслам буйрукъ берилгенди. Аланы тинтгенден сора 4,6 минг къуллукъчу дисциплина жууапха тартылгъанды. Битеулю эм Арбитраж сюдлеге 1707 дау берилгенди, аладан 1428-си къабыл кёрюлгенди. Битеу да бирге 47,1 миллион сом тазир салынгнанды.

Прокуратурагъа 10,3 мингге жууукъ тарыгъыу келгенди, аладан 6,2 минги бла байламлы ангылатыула берилгендиле. Къабыл кёрюлген тилеклени саны кёбейгенди (2016 жылда – 1093, 2015 жылда уа- 996). Ведомствону къуллукъчулары уголовно-праволу мадарланы тамамлагъанларыны хайырындан республиканы аманлыкъчылыкъны юсюнден тюз шартла белгилени болгъандыла.

Ахырында коллегия белгиленнген кемчиликлени кетериу эм надзор ишни игилендириу жаны бла мадарланы къабыл кёргенди эмда аланы толтурургъа жууаплыланы белгилегенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима
хазырлагъанды.

Аны чыгъармачылыгъы фахмулу кесаматчыланы сакълайды

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Тенглерин эм къалам къарындашларын эсге тюшюрюрге, аны хурметлерге ары ийнагъыбыз Зумакъулланы Танзиля, белгили поэтлерибиз Созайланы Ахмат, Гурталаны Салих, Додуланы Аскер, жазыучуларыбыз Шауаланы Хасан, Гадийланы Ибрагим, Сарбашланы Азнор, Тетууланы Борис эм кёп бирсиле да келгендиле.

Баба улуну кёкге учаргъа талпынгган акъ къанкъазлагъа ушагъан терен философиялы

тизгинлерини кёбюсю жыр искусствобузну да байыкъландыргъанлары белгилиди. Игир да аны сёзлерине этилген «Черек толкъунла» деген жыр бла башланып, миллет кийимледе тепсеген къызчыкъла да залдагъыланы кёллерин кётюргендиле.

Ызы бла окъуучу Холамханланы Тимур, Ибрагимни жашау эм чыгъармачылыкъ жолуну юсюнден айта, ол кесини биринчи китабына «Жолгъа чыгъама» (1962 ж.) деп атагъанын билдирип, поэт жаланда жолгъа чыгъып къалмагъанлай, анда таукел барып, кёплени кесини ызындан да элталгъанын чертгенди. Айхай да, чынтты фахму уа андады – бирсилени юйрете билиуде, биринчи атламла алгъанлагъа тутхучлулукъ этиуде.

Школчула, бири башхасын алыша, Баба улуну чыгъармаларын малкъар, орус, къабарты, ингилиз тилледе да окъугъандыла. Эрменли къызчыкъ Нелли Сейнян тыш къырал тилде аны назмусун алай шатык эшитдиргенине кёпле ыразы болгъандыла. Чертирге тийшгенлей

Дебер

Аланы жашаулары - ёсюп келген тёлюге ахшы юлгю

2017 жылны январь айында Огъары Малкъардан Бичиланы Хусей Османовичге 90 жыл толгъанды. Аны бла байламлы тылда урунгган акъсакъал Россейни Президенти Владимир Путинден бла Къабарты-Малкъарны Башчысы Юрий Коковдан алгъышлау къагъытла эм Черек районну жер-жерли администрациясыны таматасы Муртазланы Борисден саугъа алгъанды.

Жашау къыйынлыкъларгъа да къарамагъанлай, Хусей Османович огъурлу эм ачыкъ жюрекли адамлай къалгъанды. Урунуу жолун ол онжети жылында Къазах ССР-ни Юг-Къазах областысны Киров районуну чагъыр заводунда башлагъанды. Ол кезиуде аны комсомол организацияны секретарына айыргъандыла, анда алты жыл ишлегенди.

Кёчгюнчюлюкден къайтхандан сора ол Къабарты-Малкъар къырал университети филология факультетине киргенди. Аны таусухандан сора Шимал-Осетия къырал университети география бёлюмюнде окъугъанды. Кесини эгилмеди бла бирге жангы школну къурулушуна тири къатышханды эм 1960 жылдан 1998 жылгъа дери анда завуч болуп ишлегенди. Жамауат жашаудан да бир жанында къалмагъанды. Анга «КъМР-ни халкъ жарыкъланды-

рыууну отличниги» ат аталгъанды, КъМАССР-ни Билим бериу министерствосуну сыйлы грамотасы да берилгенди.

Бюгюнлюкде, жыл санына да къарамагъанлай, ол малкъар, орус, арап тилледе кёп окъуйду. Эки жаш бла юч къыз ёсдюргенди, он туудукъну аппасыды.

Январьда кесини 100-жыллыкъ юбилейин Огъары Малкъарда жашагъан Бозаланы Зулиха Георгиевна да белгилегенди. Ол да Россейни

Президентинден, Къабарты-Малкъарны Башчысындан алгъышлау къагъытла, Черек районну жер-жерли администрациясыны таматасындан а саугъа алгъанды.

Юбиляр кёчгюнчюлюкде Орта Азияны сабанларында урунгганды. Туугъан элине къайтхандан сора колхозда 17 жыл ишлегенди. Зулиха юй башчысы Назир бла бирге бир къыз ёсдюргенди. Кесини 100-жыллыгъына ол туудукъларыны бла аладан туугъанланы араларында тюбегенди. Огъурлу тиширыу къыралны, республиканы эм районну оноучуларына тамата тёлюге эс бургъанлары ючюн жюрек ыразылыгъын билдиргенди.

КЪАЛАБЕКЛАНЫ Нажабат.

ЭРИШИУЛЕ

Жылны устазын сайларыкъдыла

3 февральда Нальчикде «Шахарны устазы – 2017» деген жыл сайын бардырылгъан конкурсну къуурулгъанлы ачылыуу боллукъду. Ол «Билим бериу» миллет проектни чеклеринде бардырылады. Аны баш магъанасы - жамауатны арасында устазны сыйын кётюрюргe эмда хунерли педагогларын ачыкъларгъады.

Конкурсда быллай номинацияла боллукъдула: «Школну устазы», «Классны таматасы», «Къошакъ билим бериуден устаз», «Коррекция специалист» (логопедле, психологла, социал устазла, коррекциялы классланы окъутханла).

Конкурс 17 мартда бошаллыкъды. Аны муниципал кесегине къатышханлары барына да сертификатла берилликдиле. Проектни бардыргъан Нальчик шахар округну Билим бериу департаменти уа дипломла эмда эсде къалырча саугъала бла къуурулгъанлыкъды.

Конкурсну ачылыуу Нальчикни 2-чи номерли лицейинде 15:00 сагъатда боллукъду.

Бизни корр.

Атылып къалгъан ана

Болгъан иш

Хайшатны жаш заманында ызындан уллугитче да къарагъандула. Уллайгъан - жашлыгъын эсгере, жаш а –насыбына тюбеп къалгъанча, алданып... Кёпле тиледиле ариу къызны. Кём-кёк ариу кёзлери, бал бетли эшмеси, чыммакъ бетинде уа жаякъларыны ингиллиги танг аласына ушаш. Ким да ийнанырыкъ эди бу чырайлыны насыбына.

-Арбазынгы сыйпасанг, чарыкъларымы тешип, чындайла бла жюрюгюм келеди. Ай, юйюнге игилик келлик, тазалыкъ сени бла туугъан болур, -деп, ышарыучу эди къоншуда ынна. Этимлилигине да жетмегенди бир адам да тёгеректе. Бек жукъа, жумушакъ ыччинле, татыулу локъумла аныкъыла эдиле.

Университетде окъуй тура эди да, аны бошагъыннчы, юйюр къайгъыгъа кирлик тюйюлме деген эди анасына. Алай адам акъыл этген бир, мангылайында жазылгъан къадары уа башхады.

Къоншу элден Хайшат не танымагъан, не билмеген бир адам аны къачырды. Ызындан адамлары келгенде: «Къаллыкъ тюйюлме. Атын окъуна билмейме мен аны»,-дегенинлей, анасыны эгечи: «Кёлюнге тиймесинле сёзлерим, алай ананг жеринде турсун дегенди», -деп сёзню тауусуп къойду. Къыз не айтыргъа, не этерге билмей, абызырады. Сора, къолундан зат да келмезлигин ангылап, бойсунуп къалды.

Жашны анасы тёшек эди, аны себепли университетни къояргъа тюшдю. Алай ол Хайшатны мудах этмеди. Алгъа жашчыгъы Солтан, ызы бла къызчыгъы Ариужан туудула. Аналыкъда жаш тиширыу насыбын тапды. Сабийлени айныулары анаеы сюймеклигине кёре болады, терк ёсе эдиле экиси да. Къатлары бла озгъан тюкюрмей къоймагъанды – асыры ариучукъладан ала. Эри Элдар да тынч адам эди. Артыкъ сёзю, эриши къылыгъы жокъ, не ишден да артха турмай, юй-кюн болайым дап, жан атхан бир инсан.

Насыллы заман терк озады, къыйынлыкъды созулгъан, бошала билмеген, аякъларынга бир илинсе, сынжыр болуп, жолунгдан тыйып къойгъан, абындыргъан, амалсыз этген. Ол таусуула билмеген таурухду, насып а – бир такъыйыкъа.

Солтан аскерге кетди. Алгъа письмола келип турдула анагъа, артда уа, чечен урушха тюшгенинден сора, тохтадыла. Ол заманда Ариужанны да эрге кючырдыла. Той озгъандан сора, Хайшат отоудан отоугъа кирип, сау юнлени жиляп оздура эди. Юч ай турду жашы къазауатда, юч ай сарнап жашады ана. Биринчи кере жиляй эди ол ... Артда къуруда жиляп турлугъун, ауруп къаллыгъын къайдан билсин, харип?

Жашны Дагъыстаннга кёчюргенлеринден сора письмола келип башладыла. Алай ол анасын ыразы этерча терк а жазмай эди.

Юйюн алай сюе эди Хайшат, Элдар бла бирге ишлеген юйюн. Босагъасын, хар отоуун, хар мюйюшюн да. Энди уа кимни эсе да юйюне кюнакъгъа келгенча, алай кёрюне эди анга мында. Сууугъан тыпыр, жылыусуз, тылпыусуз. Бир кюн биягъы отоудан отоугъа кирип айланнганында: «Не этеме мен мында?»-деди кеси кесине. Арбазгъа, орамгъа да чыкъды. Аны башха къыйырына жетди, жерге олтуруп: «Не этеме мен бу элде?»-деп жиляды. Къоншусу Асият юйюнден чыгъып келгенлей, жерге олтуруп жиляй тургъанын кёрюп: «Не этесе, не болгъанды? Абызыратдынг, тейри. Тур ёрге, юйюнге элтейим», - деп къолундан тутуп, юйюне келтирди.

Ингирде Асият алгъа сагъат сегизде, экинчи кере уа тогъуздан атлап Хайшатлагъа барды - Элдар бла сёлеширге сюе эди. Алай аны тапмады. «Ай, хапар бошдан чыкъмай кёреме, муну кертиси бла да, адамла айтханча, ишлеген жеринде тос къатыны болуор ансы, сагъат онда да юйюне келмей а...» - деп кетди. Кертиси бла да, жууукъ заманда ол Хайшат бла айырылып, жангы юйюн къурады.

-Солтан, жаным, мен сени битеу къагъытларынгы кёлден билеме. Алай аз жазаса манга, сен да мени, атангъа, сюе болмасса. Кюсемеймисиз мени.... Эсингдемиди, эртте къалай жашаучу эдик? Атанг ишден келсе ингирде, барыбыз да бирге олтуруп, хапар айтып, кюлюучюбюз...

Балам, билемисе, неден да бек къоркъама мен? Сени кёзлеринг да, атангыкъылача, сууукъ болурла деп. Буз боллукъ тюйюлдюе да кёзлеринг, манга къарагъанда? Мен сени анангма, болмасынла буз! -деп жаза эди жашына жарлы тиширыу.

-Ариужан, мени кёре бир келмейсе, мен да баралмайма санга. Жюрегим да, башым да ауругъанлай турадыла. Мен бу юйде жангыз кесим акъылдан шашарыкъма, - дей эди къызына телефон бла.

Хайшат аш ашамай тохтады, орамлада кеси айлана эди. Элде «акъылдан шашханды» деген сёз терк жайылды. Солтан аскерден келгенинден сора шахарда ишге тохташды, жууукъ заманда юйдегили да болду. Ол анасыны тюрленнгенине: «Да мангылайында жазыуу алай болур эди»,-деп къойду. Тели адам бла къналай сёлеширге билмей эди ол. Хайшат а, аны кёзлерине къарагъанында, къоркъгъанына тюбегенине билди: ала сууукъ эдиле. Бир кесекден жашы шахаргъа кёчдю.

Энди харипге къоншуда жашагъан ичгичи къариндашы къарай эди. Ол жарлы къатынны пенсиясын аракъыгъа къоратып тургъанды. Бир жол а, печьде от эте тургъанлай, Хайшат Солтанны аскерден келген письмоларын окъуп башлады. «Мени ариу аначыгъым, бек тансыкъ болгъанма санга. Сау къайтсам юйге, ёмюрде да кетмезме къатынгдан»,-деп жаза эди ол.

Жилямукъларын сюрте, экинчи къагъытны къолуна алып, окъуп башлады, ызы бла ючюнчюню, тёртюнчюню... Печьни эшиги ачылып эди, жыйрыгъыны этеги къабынды. Эслемеди аны Хайшат. Къагъытланы къолуна жыйып, арбазгъа чыкъды. «Солтан, жаным, жылындым ариу сёзлерингден. Билемисе, бу арт заманда къалай эсе да сууукъсурап тура эдим», - деди ол, жашы жазгъан къагъытланы кёкюрегине къысып.

Къоншусу Асият орамда ётюп баргъанлай: «Оу, кюнюм, бу кюе турады, «скорыйни» чакъырыгъыз», - деп хахай этди. Бир такъыйкъаны ичинде Хайшатны арбазы халкъдан толду.

Къуйгъан эдиле юсюне суу, сууукъ суу. Реанимацияда юч кюн туруп ёлдю. Жашына бла къызына къайгъы сёз берирге алларына бир адам да бармады.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

САУЛУКЪ

Жашлыкъны созарыкъ сейирлик витамин

Узакъ ёмюрлю болууну жангы амаллары

Саулукъгъа жараулу ашарыкълагъа арт заманлада кёпден-кёп адам кёче барады. «Былтыр аланы бир ненчасы ачыкъланнганды,-дейди **«Здоровое питание» Миллет тинтиу араны башчысы, медицина илмуланы доктору профессор Олег Медведев**. - 2017 жылда эмда жууукъ заманлада саулукъгъа жараулу ашла ашауну тёреге айландырлыкъ бир ненча илму-медицина жангычылыкъ табылгъанды.

1.Мыйыгъа жарагъан продукт

-2016 жылда бек магъаналы жангычылыкъладан бири токотриенол неда Е деген супервитамин болгъанды,-деп сагъайтады профессор Медведев. Сора былай ангылатады: - Биз эрттеден таныгъан Е витамин молекулаланы эки къауумундан къуралады: тёрт токоферол эмда тёрт да токотриенол молекулаладан. Биз ашагъан продуктлада бла аптекалада сатылгъан капсулалада асламысында токоферол тюбейди. Жаланда былтыр ачыкъланнганды токотриенол андан эсе иги да хайырлы болгъаны.

Ол ючюкю антиоксидантды, организмни къыйын ауруулагъа келтиген тюрлю-тюрлю бузукълукъларын тюзетеди. Ол санда нерва клеткаланы (мыйыныкъларын да) къорулларгъа, къайтарыргъа да болушханын тинтиуле кёргюзтгенديле. Андан сора да, бу супервитамин тиширыуну ёшюнюнде ракны сабыр этгени ачыкъланнганды. Дагъыда семиз болургъа къоймайды, диабет къорхъууну, артыкъ ауурлукъ бла байламлы болгъан башха ауруланы да жолларын кеседи.

-Аны къайдан табаргъа боллукъду?

-Токотриенолла чёплеу, олив жаулада бардыла – алай а бек аз. Е супервитаминден къызыл пальма жау байды. Жаулу пальмаланы олсагъат юзюлген битиммелерден алынгнанында кёпдю ол,-деп ангылатады Олег Медведев.- Жарсыгъа, россейли рынкда бусагъатда токотриенолла кёп болгъан продуктланы биз табалмагъанбыз. АБШда бла башха къыралланы бир-бирлеринде да Е супервитамин асламысында БАДча (азыкъгъа къошакъча) сатылады. Болсада кёп да бармай биз юйренген продуктланы токотриенолла бла байлыкъландырыу къолгъа алынырыкъды. Аны хайыррындан ала суперфудлагъа, башхача айтханда, къоркъуулу аруулардан сакъларыкъ ашха айланырыкъдыла.

Бизни къыралда уа токотриеноллары болгъан ашла байлыгъны ахырына чыгъаргъа боллукъдула.

2.Жау а неди, бал туз аманды ансы

-Былтыр Американы медицина ассоциациясыны даражалы халкъна аралы журналында бир сейирлик шарт ачыкъланнганыны юсюнден материал басмаланнганды,-деп бардырады хапарын профессор Медведев.- Жарым ёмюр мындан алгъа къайсы ашарыкъна саулукъгъа хаталы болгъанларыны бла къалгъанларыны эмда адамны семиз болууна ала къалай бла себеплик этгенлерини юсюнден уллу тинтиулеге ахчаны АБШ-ны Бал туз чыгъарыу бла кюрешгенлени ассоциациясы берип тургъан кёреме.

Ол заманда дунияны 14 къыралында жашагъанланы юсюнинде бардырылгъан сынаула быллай шартла ачыкълагъандыла: семиз болуугъа жаулу затла кибик, бал туз кёп къошулгъан продуктла да себеплик этедиле. «Алай гарвардлы профессорла жаланда жаулу затла хаталы болгъанларын туура этгендиле халкъгъа», -дейди Олег Медведев. Алай бла, жаулу продуктла кёп жылланы «терсленип» тургъандыла, бал туз а «акъчыкълай» къалгъанды.

Ол хыйлалыкъны ачыкълагъандан сора алимле жаулары кёп болгъан затланы жангыдан тинтип башлагъандыла да, алай саулукъгъа алай бир къорхъуулу болмагъанларын токтащдыргъандыла. Сёз ючюн, сары жауну юон сайын да ашагъа жарайды (алай а суткагъа 22 грамндан кёп болмасын). Сютню къаланы да бал туздан эсе къоркъуусузду семиз болургъа. Экинчиден, кокос эмда пальма жаула жюрекни, къан тамырланы тап ишлеулерине жарайдыла. Мында бир затны билирге керекди: пальма жауну жаулу пальма терекни битиммеринден сыгъадыла, алай аны битиммерини сюеклерини ичлеринде биортокледен сыгъылгъаны да барды.

-Бал тузну юсюнден айтханда уа, аны табийгъатда алышындырлыкъ битимле бардыла. Ала адамны саулугъына хата салгъанны къой, диябеден сакъларгъан окъуна этедиле. Стевия, агаваны согу, топинамбурну да суу ма аллайладыла,-деп юйретеди **врач-эндокринолог, медицина илмуланы кандидаты, Диабетни тинтиу жаны бла европалы ассоциациягъа эмда Россейде Эндокринологланы биригиуюне кирген Екатерина Иванникова**.

Бизни къыралда да бардыла стевиялары болгъан продуктла: зефир, шоколад, пастила. Ала супермаркетлени диетагъа эмда саулукъгъа жараулу ашарыкъла тургъан бёлюмлеринде сатыладыла. Алай эсигизде болсун, ол битим ични ётдюрген этеди. Аны бла уа адамгъа арыкъ болургъа да болушады. Болсада аны оздуруп ашаргъа жарамайды, нек дегенде чегиледен хаталы затла бла бирге хатасызла да кетип къалыргъа боллукъдула.

3.Къызыл этге сюймеклик семизликге бла ракга келтирирге боллукъду

-Ол «бомба быллтыр чачылгъанды», алай, сёзсюз, шёндю, келир заманда да саулукъгъа жараулу аш-азыкъны айырыуда уллу магъананы тутарыкъды, - деп айтады профессор Медведев базыныулу. - Сёз къызыл эт (тууар, тонгуз, къой этле) онкологияны къозгъаргъа боллукъ канцерогенге саналгъаныны юсюнден барады. Кертисин айтханда, бизни ашыбызда канцероген болмагъан хазна зат жокъду. Алай хар заг да мардагъа кёре болады. Къызыл этни да ахыры бла да ашаргъа жарамайды деп киши айтмайды.

Андан промышленностьда жаращдырылгъан ашарыкъла, сёз ючюн, сосискала, къыймала, къатдырмала артыкъда халатыгъа саналадыла. Аны кенг халда бардырылгъан тинтиуле кёргюзтгендиле. Аланы эсеплери «Ланцет» деген даражалы халкъла аралы медицина журналда басмаланнгандыла. Ма аладан кюн сайын 50 грамм окъуна ашап турсанг, чеги аруудан (ракдан) аруургъа къоркъуу 18 процентге кёбейеди. Аллай продуктланы артталыда ашамасагъаз игиди, деп юйретедиле алимле бла врачла.

Къызыл этден жаращдырылгъан стейкле, шишликле, башха къуурулгъан ашарыкъла да халатыдыла. Аладан кюн сайын 100 грамм окъуна ашау къалын чегиде ракны къозгъайды. Болсада тууар, къой неда тонгуз этден сюйген азыкъларыгъызны ыйыкъгъа бир кере ашагъанны хатасы боллукъ тюйюлдю, - дейди профессор Медведев. Жаланда кюн сайын жарамайды аланы тыкълап турургъа. Акъ этден да бек татыуну ашла боладыла. Ала кеслери да саулукъгъа игидиле. Сёз юй къанатылыны, къоянны да юсюнинден барады. Чабакъны хайыры уа аладан да болушады. Бир бизге артыкъда бек жарагъан омега-3 кёпдю. Бизни къыралда табаргъа тынч болгъан скумбрия, сельдь эмда палтус чабакъна андан байдыла.

Сёз ючюн айтханда

Битим жаладан бек хайырлыла къайсыладыла

-Битим жаула жюрекге, къан тамырлагъа да хайырлыдыла. Нек дегенде алада фитостеринле бардыла. Ала уа хаталы холестеринни «ёлтюрдиле», аны 10 эм андан да кёп процентге азайтадыла,-деп билдиреди профессор Медведев.- Салатлагъа къуюлгъан, башха ашарыкъла хазырлагъанда хайырланылгъан жауланы бек жараулуларыны юсюнинден айтханда, аланы былай тизерге боллукъду:

1-чи жерде - лён жау,
2-чи жерде - рапс жау,
3-чю жерде - олив жау,
4-чю жерде - чёплеу жау,
5-чи жерде - соя жау.

Анна ДОБРЮХА.
«Комсомольская правда»
26.01 2017.

ТАМАША МЮЙЮШЛЕ

Табийгъатыбыз жарлыланмазча

Баргузин биосфера заповедник бизни къралда кийик табийгъатны къорулларгъа деп къуралгъан биринчи тийре болгъанды. Ол кеси да адам кьолу тиймеген тамаша жерде - Байкал кёлню жагъасындаг - орналады.

Ал кезиуде аны баш борчу ол тийреде жашагъан сабур суусарны (соболну) сакъыу бла байламлы эди. Быйыл 20 январьда бу учреждениягъа 100 жыл толгъанды. Аны бла байламлы РФ-ни Президенти В.В. Путинни буйругъу бла быйылгы жыл экологиягъа бла заповедниклеге аталгъанды.

Озгъан жюз жылны ичинде къралда тюрлю-тюрлю категориялы 13 минг чакълы къорулланнган табийгъат тийреле къуралгъандыла. Ол санда 103 къырал заповедник, 48 миллет парк, 67 федерал заказник эм 64 табийгъат парк.

ЮНЕСКО-ну «Адам эм биосфера» деген программасыны чеклеринде биогюнлюкде 41 энчи заповедник барды. Аланы санында 1986 жылдан бери

Баргузинский заповедник

Эльбрусский заповедник

Баргузинск къырал табийгъат парк алчы жерге тийишли болгъанлай келеди. Шёндю анда илму-тинтиу ишле, бидириу жаны бла дерсле бардырыугъа аслам эс бурулады, туристлеге маршрут да ачылгъанды.

Къабарты-Малкъар бийик- тау заповедник а 1976 жылда къуралгъанды. Ол Черек эм Чегем ауузлада тау жерледе орналады. Аны юг жаны Гюржюню чегине дери созулады.

2016 жылны 8 январында республиканы заповедниги 40-жыллыгъын белгилегенди. Бу кюннге жораллар, аны экология бёлюмю талай акция эм конкурс бардыргъанды. Алагъа республиканы школлары да тири къатышып, аламатсуратла ишлеп ашыргъандыла. Мында биринчи жерле алгъанла уа Москвада битеуроссей эришиулеге къатышхандыла. Ала анда экинчи жерлеге тийишли болуп къайтхандыла.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

КЪАЙГЪЫРЫУ

Жангы умутла туудургъан юй

Черек районда халкъгъа социальный жаны бла къарагъан комплекс арада пенсиячыла эм сакъатла турадыла. Аны мекямы бёкемди, кеси да совет жыллада ишленгенди. Тынгылы ремонтдан сора бу юй кёзге бютюнда ариу кёрюнеди. Бери солургъа Къабарты-Малкъарны битеу районларындан эм шахарларындан келедиле.

Шёндю солугъан сексен адамдан жаланда экиси таулуладыла. Бизни адамларыбыз быллай реабилитация араланы къартланы юйлерине ушатып, мында саулукъларын кючлендирирге унамайдыла. Алай ачыкъ айтханда, бусагъатда къартланы больницалагъа профилактика багъыулагъа сюйюп алмайдыла. Быллай аралада уа врач хар келгенни саулугъун толусунлай тинтип, керекли дарманла жазады. Жыйырма бла тёрт кюнню ичинде экскурсиялагъа да барып, багъыу курсну да ётюп, солуп, юйге алай къайтыргъа онг барды.

Къырал абаданлагъа деп быллай комплекс ача эсе, аланы игиликлерин ангылап, таулула да хайырланып башласала боллукъ эди. Бусагъатлерине айтып. Бусагъатда –ары келирге сюйгенле тизмеге тюшгендиле, кеслерине заманларын бир талай айны сакълайдыла.

Адам уллайса, болушлукъ да, ариу сёз да излейди. Къартлыкъны, къарыусузлукъну кезиуюн къуянчлы этерге итинген комплексни ишчилерине битеу жамауат да ыразыды. Таулулада ол тёреди – абаданлагъа аслам эс, сый да берген. Бери школчула, студентле да келедиле, ала аппалагъа, ынналагъа, концертле кёргюзтюп, саугъала да бередиле.

Арада солугъанла, багъылгъанла Къашхатауну тау хауасына, къаялагъа, бек башы уа, мында ишлеген специалистлеге бюсюрейдиле. Кёпле сейир этерик болурла, адам сау айны быллай жерде къалай туралады деп. Хау, мындагъы сексен акъсакъалны араларында жангызла да бардыла, алай кёбюсю сабийлери туудукълары бла жашайдыла.

Да сора нек келедиле бери? Сагъынылгъанла кими ишлеген, кими уа окъуучан этедиле, абаданла уа сау кюнню юйде кеслери турадыла. Адамны жаны сау къадарда, сёлеширге, ойнаргъа, лакъырда этерге излегенлей турады.

Мында ала ушакъ нёгер табадыла. Кюн сайын экскурсиялагъа бармагъан заманларында нарды, шахмат, шашка ойнайдыла, тренажёрлада жарау этедиле. Бир-бирге жылны ичинде арагъа юч-тёрт кере къайтып келедиле. Ала врач Гузойланы Зухураны айтханындан чыкъмайдыла, анга ышанадыла, башха докторгъа барыргъа сюймейдиле.

Улбашланы Миналдан айтханнга кёре, аланы специалистлери къартлагъа право жаны бла консультация да бередиле. Пенсиялары тюрленсе неда документлерин алышындырыргъа керек болса, бу жумушланы толусунлай комплексни ишчилери тамамлайдыла.

Бусагъатда тау элде жанлыз кеслери жашагъан абаданларыбызны саны кёбейе барады. Нек дегенде ишсизликни хатасынан жаш адамла узакъ жерлеге кетип, сом-шай тюшюрюрге кюрешедиле. Араны специалистлери уа жангызлай къалгъан ынналаны бла аппаланы жумушларын этедиле.

Мында бир бирлерин табып, юйюр къурагъанла да болгъанларын белгилейди Миналдан. Бу шарт ачыкъ кёргюзтеди: къартлыкъ бёлюмню сакълагъан неда тюнгюлюп тургъан заман угъай, жангы умутланы, ырахатны кезиую да болургъа боллукъду.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.
Суратла авторнудула.

БРИФИНГ

Аманлыкъ, ненча жыл озса да, кечиллик тюйюлдю

Бир кюнню ичинде республиканы полициячылары адамланы чамландыргъан эки уллу уголовный ишни тинтип, аманлыкъчыланы тохташдыргъандыла. Аны юсюнден журналистлеге КъМР-де МВД-ны Уголовный тинтиуле жаны бла управлениясыны башчысы орунбасары полицияны полковниги Вадим Салказанов билдиргенди.

Ол айтханыча, быйыл 20 январьда Май районда ич ишле органлагъа Александровская станицадан 1993 жылда туугъан эр киши эмда 21-жыллыкъ терекчи тас болгъанларыны юсюнден белгили этилгенди. Излеу ишле бардырып, Май районну полициячылары РФ-ни Следствие управлениясы районда бёлюмюню къуллукъчулары бла бирге эки эр киши да автоматдан ёлтюрюлгенлерин тохташдыргъандыла. Аланы ёлюклери Аргудан элни тийресинде агъачда табылтгъандыла.

- Мурдар тохташдырылгъанды эмда этген аманлыгъына женгдиргенди. Ол Александровская элден 24-жыллыкъ жаш адамды. Аны юйюн тинтгенде, АКМ автомат табылгъанды. Экспертиза кёргюзтгенича, агъачда адамла андан ёлтюрюлгенديле. Биогюнлюкде уа ол мурдарлыкъны нек этгени тохташдырылады,-дегенди Салказанов.

Ол кюн полициячыла энтта башха уголовный ишни да сюзюп бошагъандыла. Былтыр август айда Прохладный шахрда жашау журтладан биринде 1937 жылда туугъан тиширыуну ёлюгю табылгъан эди. Вадим Салказанов айтханыча, полициячыла РФ-ни Следствие управлениясы Прохладна районда бёлюмюню къуллукъчуларыбла бирге бардыргъан оперативтинтиу ишлени кезиюнде тиширыуну баш иеси ёлтюргенин шарт тохташдыргъандыла.

- Анга да 80 жыл толгъанды. Ол ангылатханыча, юй бийчеси бла жарашмай, кёп жылладан бери да урушуп-тюйюшюп жашагъандыла. Алай бир кезиуде тамата, тёзалмай, юй бийчесини башына салта бла ургъанды. Тиширыу жараладан алайда ёлгенди,-дегенди полициячы.

Журналистлени сорууларына жууапла бере, Вадим Салказанов биринчи мурдарлыкъны этген адам оператив эсепде болгъанын айтханды. Ёлтюрюлгенледен бири уа уручулукъ ючюн сюдню онооу бла жууапха тартылгъан эди.

Полициячы айтханыча, ич ишле органлада энчи эсепде башха аманлыкъла да бардыла, ол санда Парламентни депутаты Ботталаны Хадисни ким ёлтюргени да контрольдады. «Жылны аллындан бери уа кёп заманны ичинде тинтилмей, ачыкъланмай тургъан 7 иш ахырына жетдирилип, бузукъчула тохташдырылгъандыла. Аманлыкъ не заманда этилгенине да къарамай, эртте-кеч болса да, ачыкъланыллыкъды»,-дегенди ол.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Семинар

Лекцияла, мастер-классла, рекомендацияла

Рогачёв атлы гематология, онкология эм иммунология сабий араны специалистлери бу кюнледе Нальчикде юйретиу семинар бардырадыла. Аны Сабий гематолог эм онколог миллет общество бла Константин Хабенскийни «Подари жизнь» жандауурлукъ фонду къурагъандыла.

Семинарны программасында сабийледе лимфобластосный лейкозну диагностикасын бардырыуну бла багъыуну юсюнден лекцияла окъуладыла. Эки кюнню ичинде онбир тема сюзюллюкдю.

РФ-ни Росздравнадзоруну баш сабий хирургу, профессор Игорь Киргизов мастер-класс бардыргъанды. Онкология, радиология эм ядерный медицина специалистле балалагъа диагностика этгендиле эм тийишли рекомендацияла бергендиле.

КъМР-ни саулукъ сакълау министрини орунбасары Елена Хачетлова къонакъларгъа билимлери, сынаулары бла республиканы врачланы да шагъырей этгенлерин ючюн алгъа ыразылыгъын этгенлери ючюн къонакъларгъа ыразылыгъын билдиргенди.

Къонакъла билимлери, сынаулары бла да республикабызны врачларын шагъырей этгенлерин ючюн алгъа ыразылыгъын КъМР-ни саулукъ сакълау министрини орунбасары Елена Хачетлова билдиргенди.

КъМР-ни Саулукъ сакълау министерствосуну пресс-службасы.

Грек-рим тутушуу

Дунияны гитче чемпионатындан – кюмюш майдал бла

Москвада Иван Поддубныйни хурметине 55-чи тёрели халкъла аралы турнир бардырылгъанды. Анга онбир къыралдан 208 эм кючлю гёжеф къатышханды. Бу эришиуню даражасы бек бийикди, анга дунияны гитче чемпионаты дейдиле.

Анда Элбрус районну сабий-жаш тёлю спорт школундан Локияланы Жамболат жетишимли болгъанды. Аны ауурлукъ категориясында – 59 килограммгъа дери - 29 адам тутушханды. Жамболат юч тюбешиюнде 8:0 эсеп бла хорлагъанды, жарым финалда дунияны кубогуну иеси, Европалы оюнланы чемпиону Степан Марянян бла сермешин тенг эсеп бла бошагъанды.

Жангыз да финалда ол 2012 жылда Олимпиада оюнланы призёру, Европаны чемпиону, спортну сыйлы устасы Мингиян Семёновха хорлатханды. Алай бла Жамболат кюмюш майдал алгъанды. Аны Россейни сыйлы тренери Локияланы Юрий юйретеди.

Анатолий ТЕМИРОВ.

Футбол

«Жулдузну» энишге тюшюргендиле

Онунчу турда эм ири оюннга, сёзсюз, Нальчикден «Звезда» бла Къарагъачдан «Велес» командаланы тюбешиулерин санаргъа боллукъду. Матчны экинчи такъыйыкъасында экинчини жарым къоруулаучусу Александр Волков узакъдан ургъан топ матчны болжалын белгили этди. Биринчи уа, чемпионатда биринчи кере хорлатып, ючюнчю жерге тюшдю.

Командада бу жол кадрла жаны бла уллу проблемала чыкъгъанын айтыргъа тийишлиди. Бир бирни ангылап, иги ойнагъанла Рустам Балов бла Анзор Шериев асыры кёп сары карточкала алгъанларыны, Шауаланы Амирханны уа салугъунда кемчилиги болгъаныны хатасындан ала оюнгъа къатышалмай къалгъандыла.

Оюндан сора биз командаланы келечилерине бир ненча соруула бергенбиз.

-Ахыргъы оюнлада сизни команда жети очкону тас этгенди. Хорлаялмагъаныгъызны неден кёресиз?

***Артур Ныров**, «Звезда» команданы ойнауучусу.*

-Нальчикден «Спартак» эм Бахсандан «Автозапчасть» бла оюнларыбыз бир тюрлю эсепсиз бошалгъан эдиле. Анда кесибизден эсе бек арбитранлы терслерге боллукъду. «Велес» бла тюбешиуню айтханда уа, судьялагъа дауум жокъду. Эки къауум да бирча ойнагъанбыз. Гол ураллыкъ жерибизде болдуралмагъанбыз, къаршчыларыбыз а аллай амалларын ычхындырмагъандыла.

-«Велес» кеси да сунмай тургъанлай хорлагъанды дерге боллукъмуду?

***Азамат Хараев**, «Велес» команданы ойнауучусу.*

-Угъай. Биз матчха тийишли хазырланнгъанбыз. Салгъан планыбызгъа кёре ойнап хорлагъанбыз. Кертиди, аллында «Звезданы» келечиси бизни вратарь бла бетден – бетге тюбешгенлеринде гол урса, ким биледи, эсеп къайсы жанына тюрлениригин. Болсада биз онглуракъ болуп 5:3 эсеп бла кыытханбыз.

«Звезда» команда жанлыла, бир кезиуде «Спартакны» санында ойнагъан Казбек Нахушевни бла Аслан Гоплачевни оюмларына кёре, «Велес» тактика жаны бла кючлюрек эди.

Башха командаланы юсюнден айтсакъ, биринчи жерни алгъан «Кахун» кыйналмай «Спартаны» хорлагъанды. «Школа №31» къууум, «Шагдиге» беш гол уруп, экинчи жерге чыкъгъанды. Ол матчда Чарим Апажев топну къаршчыларыны къабакъларына тёрт кере кийиргенди.

Биринчилени къауумуна «Спартак-Нальчик» командны дублёру да жууукълашханды. Ол онунчу турда Сармаководан «Союзну» хорлагъанларындан сора ойналмай къалгъан матч ючюн «Спартак - Нальчик-2000» команданы да артда къойгъанды. Онбиринчи турда биринчи жерлеге чыкъгъан беш команда да бир бири бла ойнарыкъ тюйюлдюле.

Нальчикни футболдан ачыкъ къыш чемпионатыны «Жер-жерли администрацияны башчысыны кубогуну» турнир таблицасы

п/п	Командала	О	Къ	Тб	Х	И	Оч
1.	«Кахун»	10	8	1	1	13-4	25
2.	«Школа № 31-Русгидро»	10	8	0	2	25-6	24
3.	«Звезда» Нальчик	10	7	2	1	23-7	23
4.	«Спартак-Нальчик-дубль»	10	6	3	1	18-8	21
5.	«Велес» Къарагъач	10	6	1	2	17-8	20
6.	«Куркужин-Терек» Куркужин	10	5	1	4	17-14	16
7.	«МурБек-СДЮСШОР» Нальчик	10	5	1	4	12-12	16
8.	СК «Союз-Сармаково» Нальчик	10	4	3	2	22-19	15
9.	«Автозапчасть» Бахсан	10	4	2	4	12-15	14
10.	«Ансар» Нальчик	10	4	1	5	15-20	13
11.	«Спарта» Нальчик	10	4	0	6	17-20	12
12.	«ГорИс– 179» Прохладный	10	2	3	5	13-21	9
13.	«Шагди» Заюково	10	2	0	8	10-22	6
14.	«ЛогоВаз» Бабугент	10	1	2	7	12-32	5
15.	«Спартак-Нальчик-юноши»	10	1	2	7	4-19	5
16.	«Спартак-Нальчик - 2000»	10	1	1	8	7-15	4

***10-чу турну эсеплери**:*

«Школа №31 – Русгидро» - Шагди» - 5:0

СК «Союз- Сармаково»- «Спартак – Нальчик - дубль» - 3:4

«ГорИс-179 Прохладный» - «Автозапчасть» - 2:3

«МурБек – СДЮШОР» - «Куркужин- Терек» - 0:1

«Ансар» - «Спартак –Нальчик – 2000» -1:0

«Спартак - Нальчик – юноши» - «ЛогоВаз» -1:1

«Звезда» - «Велес»-0:1

«Кахун» - «Спарта» -2:0

Ойналмай къалгъан матчла:

«Спартак-Нальчик –дубль» - «Спартак – Нальчик -2000» -2:0

Виктор ШЕКЕМОВ.

Торгла

Конкурсный управляющий Ворокова М.Х. (инн 071307689997, СНИЛС 060-161-287-16; 360000,КБР, г.Нальчик, ул.Лермонтова, д.2, оф.600, madlenZB@mail.ru,тел.: 89287099817), член НП "ЦФОП АПК" (ОГРН 1107799002057,инн 7707030411; 107031, г. Москва, ул. Б.Дмитровка, д. 32, стр. 1) сообщает о том, что первые торги, назначенные на 23.01.17 г не состоялись, и уведомляет о проведении 23.03.2017 г. в 9 час 00 мин повторных торгов в форме аукциона по продаже имущества ИП Пархоменко И.В.((инн 07000105200, ОГРНИП 306072115100020, г.Нальчик, ул.Гагарина, 26, кв. 60, СНИЛС 08075637279). Лот №1- Одежда мужская и женская в ассортименте,5356 штук Начальная цена-15 205 962 руб, Задаток - 20%, шаг - 5% от начальной стоимости. Заявки принимаются с 06.02.17г. (9:00) до 15.03.17г.(18:00) Прием заявок осуществляется на http://arbitat.ru. Ознакомление с имуществом и документами в рабочие дни по адресу конкурсного управляющего. Реквизиты для уплаты задатков: Ворокова Мадина Хамидовна, р/сч. № 40817810478000232056 в Ф-ле Центральный ПАО Банка «ФК Открытие», к/сч.№ 30101814094525000097 ,БИК 044525297.Победитель торгов - лицо, предложившее наивысшую цену. В день торгов подписывается протокол с победителем. Договор купли-продажи с продавцом заключается в течение 5 дней со дня подписания протокола. Оплата - в течение 30 дней со дня подписания.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТТАЛАНЫ Ж.Ж.

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редакторну орунбасары)
ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редакторну орунбасары)
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь)
МОКЪАЛАНЫ Зухура (культура бёлюмню таматасы)
ТИКАЛАНЫ Фатима (жамауат-политика жашау бёлюмню таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйи - **42-63-01**.
Баш редакторну орунбасарлары - **42-38-21**, **40-04-82**.
Жууаплы секретарь - **42-66-85**.
Секретариат - **40-93-62**. Корректора - **42-63-52**.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Жамауат-политика жашау - **42-24-02, 42-67-68.**
Культура - **42-75-82, 42-66-76.**
Социальный-экономика - **42-66-73, 40-59-18.**
Жангылыкъла эм спорт - **40-39-93, 42-66-71.**
Окъуучула бла байламлыкъла жюрютюу эм реклама - **42-37-94.**
Энчи корреспондент - **42-68-72.**
Тилманчла - **40-28-97.** Бухгалтерия - **42-30-87.**
Операторла - **40-28-49, 42-39-65.**

Редакция авторла бла къагьыт жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла.
Газетде басмаланнган материаллада айтылгъан оомла редакцияны оому бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россейф Федерацияны Басманы юсюнден законуна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууапладыла.

Редакция авторладан **400** газет тизгинден (машинка бла жазылгъан **5-6** бет) кёпюю алмайды.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиниклерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда **2016** жылда **19 декабрьде** регистрация этилгенди.
Регистрация номер —**ПИ № ТУ07-00118.** **Индекс - 51532**

Газетни басмагъа КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла къыраз комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланнганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, **33**

Газетлени иелерине тандырыу ючюн КъМР-ни почта связьны федеральный Управлениясы жууаплады.
Телефонла: **76-01-28, 76-01-10**

Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплады.
Телефон: **42-69-34**

Номерге графикге кёре 19.00 сагьатда къол салынады. 20.00 сагьатда къол салынгданды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Темуккуланы Амина - дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасары;
Зезланы Лида - (1, 2-чи бетле),
Геляланы Валентина - (3,4-чю бетле) - корректорла.

Тиражы **2100** экз. Заказ № **119**
Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5
электрон почта: elbor_50@mail.ru